

De geschiedenis en uniformering van No. 2 (Dutch) Troop van No. 10 (Inter Allied) Commando

Oprichting en training in Engeland

Na de val van Frankrijk in juni 1940 had Engeland voorlopig geen middelen meer om in het offensief te gaan. Desondanks besloot de eerste minister Winston Churchill op voorstel van luitenant kolonel Dudley Clarke tot de oprichting van kleine zelfstandige eenheden die aanvallen op het vaste land van Europa moesten uitvoeren.

Deze eenheden kregen de naam van COMMANDO'S. De naam Commando was nieuw in het Britse leger. Ze was afgeleid van de fundamentele eenheid van de Boerenlegers tijdens de Boerenoorlog (1899-1902). Een Commando bestond uit ongeveer 500 man die verdeeld waren over een staf, een stafgroep, een ondersteuningstroep en 5 troops. In totaal zijn er tijdens de oorlog 12 leger- en 9 mariniers-Commando's geweest die weer samengevoegd waren in 4 Commando brigades.

Tijdens de verschillende raids op de kusten van Europa - de eerste was al op 24 juni 1940 -, bleek het zeer gewenst dat de commando's de beschikking kregen over militairen die in de bezette landen bekend waren en de taal spraken. Daarom werd in januari 1942 een geallieerd Commando opgericht bekend als no. 10 (Inter Allied) Commando.

De Troops van dit Commando waren samengesteld volgens hun nationaliteit. Troop no 1 en 8 bestonden uit Fransen, no 2 Nederlanders, no 3 Duitsers en Oostenrijkers, no 4 en 7 Belgen, no 5 Nooren en no 6 Polen. Het Commando is nooit als een eenheid ingezet, de verschillende Troops werden bij andere Commando-eenheden ingedeeld.

De Nederlandse commando's waren voor het merendeel afkomstig van de Koninklijke Nederlandse Brigade "*Prinses Irene*", welke op 11 januari 1941 was opgericht. Deze brigade was samengesteld uit militairen die na de capitulatie van Nederland naar Engeland uitgeweken waren, uit dienstplichtige Nederlanders die in het buitenland woonden en opgeroepen werden en uit Engelandvaarders die na de capitulatie uit bezet gebied gevlucht waren. Voortdurend werd personeel aan de brigade onttrokken om actief ingezet te worden bij de oorlogsvoering.

Op 22 maart 1942 vertrokken 8 officieren, 17 onderofficieren, 4 korporaals en 19 soldaten van de "*Prinses Irene*"-brigade naar Schotland om als vrijwilligers deel te nemen aan een commandotraining. Na een voortraining, waarvoor de groep werd gesplitst en ingedeeld bij respectievelijk no 3, no 4, no 9 en no 12 Commando, begon de eigenlijke commandotraining in het "*Commando Basic Training Centre*" in Achnacarry gelegen bij Spean Bridge in het westen van het Schotse Crampian gebergte. Dit opleidingscentrum stond onder leiding van luitenant-kolonel C.E. Vaghan, OBE. De opleiding werd door 25 man voltooid, die op 29 juni 1942 naar no 4 Commando in Troon werden overgeplaatst. Hier werd no 2 (Dutch) Troop gevormd. De eerste commandant was 1e luitenant P.J. Mulders met als toegevoegde officieren de res. 2e luitenant J. Linzel, M.J. Knottenbelt en C.J.L. Ruysch van Dugteren.

Op 16 juli volgde de overplaatsing naar Portmadoc in Noord-Wales waar zij bij no 10 (Inter Allied) Commando werd ingedeeld.

Begin maart had eveneens een kleine groep militairen, n.l. 2e luitenant Kuipers met 1 onderofficier en 14 soldaten, de "*Prinses Irene*" brigade verlaten om samen met no 4 Commando deel te nemen aan een raid op Noordwijk. Deze raid werd afgelast. Tot juli 1942 bleven ze daarna in het C.B.T.C. in Achnacarry waarna ze bij no 2 (Dutch) Troop gevoegd werden. Tevens kwamen er vanuit de "*Prinses Irene*" brigade nieuwe vrijwilligers.

De sterkte van een commandotroop moest volgens de Engelse organisatie zijn: 4 officieren, 8 onderofficieren en 73 korporaa's en manschappen. No 2 (Dutch) Troop bereikte echter nooit deze sterkte. Gezien de hoge eisen die mentaal en fysiek werden gesteld en het feit dat ook de "*Prinses Irene*" brigade een tekort had aan personeel is dit niet te verwonderen. Door het veelvuldig wisselen van personeel is de sterkte van No 2 (Dutch) Troop bovendien nooit constant geweest. Wel is bekend dat de sterkte in december 1942 4 officieren, 11 onderofficieren en 59 korporaa's en manschappen bedroeg en in maart 1943 5 officieren, 12 onderofficieren en 67 korporaa's en manschappen.

De Troop bestond uit een staf sectie onder commando van de res. 2e luitenant M.J. Knottenbelt. Hierin waren onder meer ondergebracht de ondersteuningswapens, de radiozenders, de motorordonnans, de hospitaalsoldaat, de fourier en de administratie. Verder waren er twee secties, n.l. een 1e sectie onder commando van res. 2e luitenant J. Linzel onderverdeeld in een A en een B sub-sectie en een 2e sectie onder commando van res. 2e luitenant C.J.L. Ruysch van Dugteren, eveneens onderverdeeld in een A en een B sub-sectie.

Op 18 december 1942 bracht Z.K.H. Prins Bernhard een bezoek aan de Troop, hierbij onder andere vergezeld door luitenant-kolonel A.C. de Ruyter van Steveninck, commandant van de "*Prinses Irene*" brigade en kolonel Lister, commandant van no 10 (Inter Allied) Commando. Op 11 maart 1943 bezocht de toenmalige Minister van Oorlog Z.E. Jhr.Ir. O.C.A. van Lidth de Jeude eveneens de Troop waarbij ook de toenmalige kapitein Kruls aanwezig was.

Het gehele no 10 (I.A.) Commando werd op 31 mei 1943 overgeplaatst naar Eastbourne aan de zuidkust van Engeland waar no 2 (Dutch) Troop tot 15 december 1943 bleef. Gedurende deze periode werd de commandotraining voortgezet. Er werden onder meer cursussen in bergklimmen, varen en vernielingen gevolgd. Ook werd deelgenomen aan enkele oefeningen in groter verband zoals de oefening "*Harlequin*" - een vooroefening voor de invasie van Frankrijk.

Inzet in het Verre Oosten

Eind 1943 werden de verschillende Troops van no 10 (I.A.) Commando voor bepaalde oorlogsopdrachten aangewezen. No 2 (Dutch) Troop zou met no 4 (Belgian) Troop deelnemen aan acties van no 9 Commando in Italië. Door admiraal Mountbatten werd echter in Zuid-Oost-Azië een actie tegen Sumatra en Malakka voorbereid. Hiervoor kreeg hij de beschikking over no 3 Commando brigade bestaande uit no 1 Commando, no 5 Commando, no 42 (Royal Marine) Commando en no 44 (Royal Marine) Commando. Tevens verzocht Mountbatten om de indeling van no 2 (Dutch) Troop bij deze brigade.

Daarop vertrok de Troop op 12 december 1943 naar India onder commando van res. kapitein J. Linzel. De eerste commandant kapitein P.J. Mulders werd overgeplaatst naar de "*Prinses Irene*" brigade. Daar een aantal commando's werd afgekeurd voor dienst in de tropen en een aantal commando's niet meewilde - de indeling bij commando's was op basis van

vrijwilligheid - werd de sterkte uiteindelijk 3 officieren, 10 onderofficieren en 45 korporaals en manschappen.

Voor het vertrek schonk Z.K.H. Prins Bernhard op 6 december 1943 een fanion aan de Troop. Het was een rood, wit, blauwe vlag van 34 bij 41½ cm met een oranje franje er omheen. Later werd hierop het Combined Operations embleem (omschrijving: anker met vogel en tommygun) aangebracht en het opschrift Arakan, Arnhem, Nijmegen, Eindhoven, Vlissingen, Westkapelle. Maar hierbij denken we echter al aan toekomstige gebeurtenissen. Dit fanion werd gedurende de gehele oorlog meegevoerd en bevindt zich momenteel in het Koninklijk Nederlands Leger- en Wapenmuseum "*Generaal Hoefler*" te Leiden.

De "*Alcantara*", het schip waarmee de reis werd gemaakt, behoorde tot het eerste convoi dat via de Middellandse Zee naar India ging. Tijdens een luchtaanval op het schip bedienden de commando's het luchtdoelgeschut. Op 15 januari 1944 kwam de Troop in Bombay aan waarna de reis per trein werd voortgezet naar Poona, 150 km ten zuiden van Bombay. No 2 (Dutch) Troop werd vervolgens gelegerd bij het dorp Ked Goan, 60 km van Poona.

Tijdens de geallieerde conferentie van Teheran op 28 november 1943 was echter al besloten dat de strijd in Europa voorrang zou krijgen boven die in het Verre-Oosten. Het gevolg was dat de voorgenomen aanval op Sumatra en Malakka geen doorgang vond. In februari 1944 bezocht admiraal Mountbatten het kamp bij Ked Goan. Nederlandse commando's waren toen zijn lijfwacht. Op verzoek van de admiraal vertrok kapitein Linzel naar Colombo om bij het aldaar gelegeerde Korps Insulinde, een detachement van de "*Prinses Irene*" brigade aanvankelijk bestemd voor dienst in Nederlands Indië, te onderzoeken in hoeverre no 2 (Dutch) Troop ingezet kon worden bij guerilla-acties van dit Korps. Het resultaat was dat in april 1944 één sergeant en vier soldaten naar Colombo vertrokken om deel te nemen aan een actie tegen Sumatra welke echter evenmin doorgang vond.

Tijdens de afwezigheid van kapitein Linzel werden no 5 Commando en no 44 (R.M.) Commando ingezet in Arakan in Burma. De plaatsvervangend commandant van no 2 (Dutch) Troop, 1e luitenant M.J. Knottenbelt, verzocht zijn Troop ook aan deze actie te laten deelnemen. Dit verzoek werd helaas afgewezen maar wel mochten er vijf vrijwilligers mee. Na loting werden de volgende vijf militairen uitgezonden: 1e luitenant M.J. Knottenbelt en sergeant Van der Veer, gedetacheerd bij no 44 (R.M.) Commando, korporaal O. Ubbels, soldaat R.A. Blatt en soldaat N.J. de Koning, gedetacheerd bij no 5 Commando. Eind februari vertrokken ze uit Bombay per schip naar Burma. Deze militairen hebben deelgenomen aan de aanval van no 5 Commando bij Maungdaw, waarbij soldaat R.A. Blatt zwaar gewond werd. Daarna zijn ze nog korte tijd in actie geweest aan het front bij Kohima in Assam. De achtergeblevenen van no 2 (Dutch) Troop hadden intussen een achtweekse jungletraining in Portugees Goa gekregen.

Reeds op 23 maart 1944 had kapitein Linzel in een schrijven verzocht de Nederlandse commando's weer terug te sturen naar Europa waar ze als aanvulling van no 9 Commando konden worden ingezet. Half mei bezocht kapitein Linzel nogmaals Colombo waar hij de gelegenheid kreeg admiraal Mountbatten te spreken. Hij zette uiteen dat de Troop diep teleurgesteld was over de tot nog toe gevolgde werkwijze en dat ze de wens te kennen had gegeven te worden ingezet in Europa. Ook vestigde hij er de aandacht op dat de Nederlandse regering haar uit vele landen afkomstige Nederlandse onderdanen had toegezegd dat ze zes maanden na de bevrijding van Nederland naar hun land van herkomst konden terugkeren. Kapitein Linzel was er echter van overtuigd dat hij alleen bij voldoende actie zijn Troop

bijeen zou kunnen houden en zodoende vrijwilligers zou kunnen krijgen om op volle sterkte te komen. De Troop zou daarna alsnog kunnen deelnemen aan de strijd in Zuid-Oost-Azië. Als gevolg van dit gesprek werd besloten no 2 (Dutch) Troop naar Engeland terug te sturen. Tijdens de afwezigheid van kapitein J. Linzel was de Troop inmiddels overgeplaatst naar Cocanada op de oostkust van India. Hier kwamen zowel de vijf uit Arakan als de vijf in Colombo gedetacheerden weer terug. Na een treinreis door India vertrok de Troop uiteindelijk per schip op 14 juli 1944 uit Bombay en kwam de 15e augustus in Liverpool aan, waarna ze opnieuw in Eastbourne werd gelegerd.

Operatie "Market Garden"

Na veertien dagen ontschepingsverlof kreeg de Troop op 4 september 1944 bezoek van Z.K.H. Prins Bernhard. Er werd medegedeeld dat no 2 (Dutch) Troop over verschillende geallieerde onderdelen zou worden verdeeld om bij een komende actie als gidsen en tolken op te treden. De volgende detacheringen vonden plaats:

Op 5 september werd 1e luitenant C.J.B. Ruysch van Dugteren met twee korporaals en twee soldaten ingedeeld als lijfwacht bij de staf van Z.K.H. Prins Bernhard. Eén van de soldaten, A.J. Hagelaars, sneuvelde op 5 oktober tijdens een patrouille bij Uden (N.B.) kort nadat hij voor het eerst sinds vier jaar zijn ouderlijk huis weer had bezocht.

Vervolgens verliet luitenant M.J. Knottenbelt op 6 september met één sergeant, twee korporaals en vier soldaten Eastbourne voor het uitvoeren van een missie van het Bureau Bijzondere Opdrachten:

Luitenant Knottenbelt nam eerst deel aan de actie bij Arnhem en werd daarna op 3 april 1945 bij Barneveld gedropt. Met ongeoefende manschappen van de Binnenlandse Strijdkrachten legde hij hinderlagen voor Duitse soldaten waardoor de Canadese overtocht over het Apeldoorns Kanaal mogelijk werd gemaakt.

Sergeant W. van der Veer, korporaal R.C. Michels en soldaat N.J. de Koning werden op 9 oktober 1944 bij Westerbork gedropt evenals soldaat R.A. Blatt enkele dagen eerder bij Ellertshaar (Drente).

Deze commando's traden vervolgens tot het einde van de oorlog op als instructeur voor het verzet in Groningen, Friesland en Drente. Sergeant W. van der Veer is ook nog in actie geweest tijdens de landingen van Franse parachutisten in Drente in de nacht van 7 op 8 april 1945 en de daarop volgende gevechtshandelingen. De overige drie militairen waren ongeschikt voor inzet in bezet gebied omdat ze de Nederlandse taal onvoldoende beheersten. Ze hebben tot het einde van de oorlog dienst gedaan als instructeur voor de Stoottroepen in Zuid-Nederland.

Op 8 september werden kapitein J. Linzel, 1e luitenant C. de Ruiter, één korporaal en twee soldaten toegevoegd aan het hoofdkwartier van de 52e (Lowland) divisie. Deze divisie was bestemd om na het slagen van de landing bij Arnhem door de lucht naar Deelen te worden vervoerd. Toen dit door het ongelukkige verloop van de gevechten bij Arnhem niet door ging werd deze groep commando's op 4 oktober gedetacheerd bij de staf van het 1e Allied Airborne Corps in Nijmegen.

Vier sergeanten, één korporaal en tien soldaten werden op 10 september ingedeeld bij de 1e Britse Airborne divisie.

Drie dagen later werd luitenant M.J. Knottenbelt eveneens bij deze divisie gedetacheerd. Een soldaat, die onvoldoende Nederlands sprak werd naar Eastbourne teruggestuurd. Twee sergeanten en één soldaat landden uiteindelijk op 17 september met de staf van het 1e Allied

Airborne Corps bij Nijmegen. Een officier, een sergeant, een korporaal en 7 soldaten landden dezelfde dag met zweefvliegtuigen in de omgeving van Arnhem.

Het zweefvliegtuig waarin sergeant K. Luitwieler zat moest een noodlanding maken op een open terrein nabij het klooster van de bruine paters in Biezenmortel (N.B.). De verdere bemanning van het toestel bestond uit een luitenant van de 1e Poolse parachutisten brigade, twee Engelse sergeanten als eerste en tweede piloot en twee Engelse chauffeurs met hun jeeps. Burgers hielpen de beide jeeps te ontladen waarna men besloot om te proberen alsnog Arnhem te bereiken. Er werd vertrokken in de richting van Helvoirt. De Duitsers die inmiddels het zweefvliegtuig ontdekt hadden, waarschuwden de bezetting van Helvoirt dat de jeeps in aantocht waren. De zes parachutisten baanden zich evenwel al schietend een weg door de Duitsers waarna de tocht werd voortgezet in de richting van Haaren, Esch. In de kom van Esch viel tijdens het nemen van een bocht één van de Engelsen uit de jeep die door de Duitsers gevangen werd genomen. Voorbij Esch stootten ze vervolgens op Duitse vrachtwagens die langs de weg stonden opgesteld. Onopgemerkt reden ze daarna de jeeps een bosweg in en maakten een schuilbivak.

's Avonds al kregen ze contact met de Nederlandse ondergrondse. Deze bracht eten dat gestolen was uit een Duitse keukenwagen die bij Huize Leeuwenrode stond waar een Duitse staf zetelde. Ook zorgde de ondergrondse voor een kleine tent. Via dezelfde groep kwam men in contact met de ruim 100 Engelse en Amerikaanse parachutisten, die in het natuurreserveaat Campina bij Boxtel zaten verborgen. Na een nachtelijke verkenningspatrouille uitgevoerd door sergeant Luitwieler met de Poolse luitenant Janusz Szegda, sloten de vijf geallieerde parachutisten zich daarbij aan. Op de avond van de 24e oktober 1944 werd Boxtel door deze groep van 107 man bevrijd. Tenslotte meldde sergeant Luitwieler zich de 4e november weer bij zijn onderdeel na zijn omzwervingen in bezet gebied.

Het zweefvliegtuig waarin soldaat H. de Leeuw zat moest op het eiland Schouwen-Duiveland een noodlanding maken. Direct na de landing dook hij onder met twee piloten. De plaatselijke ondergrondse voorzag hen van eten. Nadat op 3 december 1944 het bevolkingsregister van Renesse door dezelfde verzetsgroep was gekraakt moest een aantal verzetsstrijders het eiland verlaten. Via een telefoonlijn van de Provinciale Zeeuwse Electriciteits Maatschappij had men reeds contact gelegd met de Engelsen op Walcheren. Afsproken werd dat in de nacht van 6 december de verzetsmensen met een boot zouden worden afgehaald. De twee piloten en soldaat De Leeuw gingen ook mee. Door de slechte weersomstandigheden mislukte toen de tocht. Tijdens een nieuwe poging op 7 december werd de groep, 16 mannen en één vrouw, echter door een Duitse patrouille ontdekt. Het kwam tot een schietpartij waarbij één man zwaar werd gewond. In de verwarring wisten de beide piloten, soldaat De Leeuw en een ondergedoken student te ontsnappen. Ook de vrouw en een verzetsman die voorop liepen ontkwamen. Elf mannen werden echter gevangen genomen. Eén ontsnapte later en is waarschijnlijk doodgeschoten. Na zware verhoren werden op zondag 10 december 1944 negen verzetslieden door de Duitsers opgehangen bij de slotlaan van het Slot Moermond in Renesse. De zwaargewonde overleed dezelfde avond waarna zijn lijk alsnog werd opgehangen. Soldaat De Leeuw werd na duistere omzwervingen later in Amsterdam gevangen genomen.

Van de groep commando's die bij Arnhem ingezet was sneuvelde soldaat Bakhuis-Rooseboom op 20 september 1944 tijdens een actie waarbij met jeeps geprobeerd werd contact te maken met het 2e bataljon Britse parachutisten dat de noordelijke oprit van de brug in Arnhem bezet hield. Hij werd begraven in de tuin van het hotel Hartenstein. Zijn stoffelijk overschot is na de oorlog niet meer teruggevonden.

Luitenant Knottenbelt maakte tijdens de actie deel uit van een groep van 3 Nederlandse officieren die door het Bureau Bijzondere Opdrachten met de 1e Britse Airborne divisie was meegestuurd. Hij moest de in en rond Arnhem aanwezige verzetsgroepen organiseren. Op 20 september deed hij met de Canadese luitenant L. Heaps een poging met de Drielse veer de Rijn over te steken om contact te maken met de in de Betuwe gelande Poolse parachutist en brigade. Dit mislukte echter.

Tijdens een vuurgevecht doodde Knottenbelt een hoge Duitse officier. Het verhaal wil dat deze officier een generaal is geweest. Dit is echter onwaarschijnlijk. Er is bij Arnhem één Duitse generaal gesneuveld, n.l. generaal-majoor Kussin, die in zijn auto op 17 september om 17.30 uur door een Britse patrouille werd doodgeschoten. Verschillende eenheden claimen deze actie, n.l. de B compagnie van het 3e parachutisten bataljon, de 9e veldcompagnie van de Royal Engineers en het 1e luchtlandings verkenningsescadron. De actie van Knottenbelt heeft echter waarschijnlijk de 20e plaats gevonden. Toen hij na de evacuatie gewond in een hospitaal opgenomen werd vond men in zijn uniform een paar epauletten die als Duitse generaals-epauletten geïdentificeerd werden. Aangezien er veel overeenkomst was tussen de schouderdistinctieven van opper- en hoofdofficieren van de Wehrmacht is een vergissing hier niet denkbeeldig.

Eén van de commando's, soldaat M. van Barnevelt, redde tijdens de slag het leven van een Engelse soldaat door met een mes diens been te amputeren.

Sergeant W. de Waard werd op 26 september gevangen genomen. De Engelsen hadden hem n.l. vergeten te waarschuwen voor de evacuatie over de Rijn van de 1e Britse Airborne divisie in de nacht ervoor. Soldaat A.J.Ph. Beekmeyer werd reeds de 20e met een groep Engelsen afgesneden en moest zich overgeven. Soldaat H.C.J. Gobetz was gewond geraakt en werd eveneens op 20 september gevangen genomen, terwijl de soldaat H.M.J. Gubbels tijdens een verkenningspatrouille een dag later in Duitse handen viel. De drie soldaten kwamen uiteindelijk in hetzelfde gevangenkamp in Duitsland terecht. Daaruit ontsnapten ze half februari 1945. Bij de Tjechische grens werden zij opnieuw gevangen genomen. Ze waren nog steeds gekleed in Engels uniform. Eind april ontsnapten zij voor de tweede maal waarna de groep begin mei 1945 bij Chemnitz de Amerikaanse linies bereikte.

In de nacht van 25 op 26 september 1944 werd zoals vermeld het restant van de 1e Britse Airborne divisie over de Rijn teruggetrokken. Hierbij bevonden zich vijf Nederlandse commando's van wie luitenant Knottenbelt gewond was. De soldaten M. van Barnevelt en J.P.H. van der Meer gingen bij die gelegenheid diverse malen terug om nog meer soldaten te helpen evacueren.

Op 12 september 1944 werden uit de Nederlandse commando's vijf onderofficieren, zes korporaals en acht soldaten bij de Amerikaanse 82e Airborne divisie gedetacheerd. Hiervan gingen twee sergeanten, twee korporaals en één soldaat op 15 september naar de Amerikaanse 101e Airborne divisie terwijl één soldaat naar Eastbourne terug werd gestuurd omdat hij onvoldoende Nederlands sprak. De commando's werden verdeeld over de verschillende onderdelen van de beide Airborne divisies welke opdracht hadden de bruggen tussen Eindhoven en Nijmegen te veroveren.

De soldaten A. Bloemink en J.A. van der Linden sprongen mee als parachutist zonder hiervoor enige opleiding gehad te hebben. Sergeant R.B. Visser was tweede piloot van een zweefvliegtuig. Korporaal H. Cramer, die gewonden uit de voorste linies haalde, werd door de Amerikanen voorgedragen voor een Bronzen Ster welke hij echter nooit ontving. Alle

commando's traden tijdens de gevechten op als tolk, namen deel aan verkenningspatrouilles en zorgden voor een goed contact met de binnenlandse strijdkrachten en de bevolking.

Operatie "Infatuate" I en II

Op 11 oktober werd al het personeel van no 2 (Dutch) Troop dat zich nog in Nederland bevond in Eindhoven verzameld behalve drie man die bij de staf van Z.K.H. Prins Bernhard bleven en de drie eerder vermelde instructeurs bij de Stoottroepen. In totaal waren nog 25 Nederlandse commando's beschikbaar voor actie. Men kreeg de keus om evenals de geallieerde parachutisten-divisies voor rust teruggetrokken te worden dan wel aan een belangrijke actie op Nederlands grondgebied deel te nemen. Eenstemmig werd tot het laatste besloten.

Vanuit Eindhoven werden de commando's op 13 oktober overgeplaatst naar Brugge en bij de 4e Special Service Brigade ingedeeld.

Drie dagen later werd de Troop in twee groepen gesplitst. De eerste groep bestond uit 1e luitenant C. de Ruiter, drie onderofficieren en zeven korporaa's. Deze groep was met no 1 Troop en no 8 Troop (beide Frans) ingedeeld bij no 4 Commando. Dit Commando voerde als stoottroep voor de 155 brigade van de 52 (Lowland) divisie op 1 november 1944 de landing bij Vlissingen uit (operatie Infatuate I).

Korporaal B. de Liefde landde met de eerste verkenningsboot om 05.45 bij de Dokhaven (codenaam Uncle Beach). Onder vijandelijk vuur gaf hij met een lantaarn de andere landingsboten hun landingsplaatsen aan. Twee Nederlandse commando's werden bij de landingen door scherven gewond. Luitenant De Ruiter, die met de derde boot was geland, zocht zo spoedig mogelijk contact met loodsen die op de hoogte waren met de mijnenvelden in de Schelde en stuurde deze door naar het Britse marinehoofdkwartier in Antwerpen. In de nacht van 1 op 2 november voerde hij met twee andere commando's een patrouille uit naar de door de Duitsers bezette scheepswerf "*De Schelde*" om vijftien Duitsers op te halen die op de hoogte waren van de springladingen, aangebracht aan de sedert 1939 op stapel liggende "*Willem Ruysch*", en die te kennen hadden gegeven zich te willen overgeven. Na de oorlog bleek dat deze ladingen al door personeel van de scheepswerf onschadelijk waren gemaakt. De Nederlandse commando's dienden echter vooral als gidsen. Ze waren dan ook voortdurend in de voorste linies te vinden. Een in Vlissingen buitgemaakte hakenkruisvlag bevindt zich momenteel in het museum van het Korps Commandotroepen in Roosendaal.

De tweede groep bestond uit kapitein J. Linzel, vier onderofficieren en negen korporaa's. Ze waren op 10 oktober ingedeeld bij no 47 (R.M.) Commando en verdeeld over de verschillende Troops met uitzondering van één sergeant die bij de staf van no 4 Commando Brigade werd ingedeeld.

Op 1 november 1944 om ongeveer 11.00 uur voeren ze met landingsboten door het gat in de eerder gebombardeerde dijk bij Westkapelle en landden onder hevig vuur binnendijs ten zuiden van dit gat. Nadat de Troops waren gehegroepeerd rukten ze in de richting van Zoutelande op achter no 48 (R.M.) Commando dat eerder op de dag geland was. De 2e november werden de Nederlanders in een sub-sectie verzameld onder commando van sergeant J.G. van der Bergh en toegevoegd aan één van de Engelse Troops die zware verliezen geleden had. In Zoutelande werd de opmars van no 48 (R.M.) Commando door no 47 (R.M.) Commando overgenomen. De gehele dag vochten de Nederlandse commando's in de voorste linie waarbij er twee werden gewond. Een aanval op de Duitse artilleriestelling W 11 bij de Dishoek, op het einde van de dag uitgevoerd, liep echter vast. Wel wisten delen van twee Troops, waaronder de Nederlandse commando's de versterking binnen te dringen. Een

nachtelijke tegenaanval van de Duitsers werd afgeslagen. De volgende morgen werd opnieuw de Duitse stelling aangevallen.

Terwijl de Nederlanders zich voor deze aanval gereed maakten werden zij getroffen door mortiergranaten. Er vielen zeven gewonden waarvan één ernstig. Deze zijn via Zoutelande naar Oostende gebracht. In de loop van de dag capituleerden de Duitsers in de stelling W 11. 's Avonds bereikten de Commando's het gat in de Nollendijk waar ze contact maakten met de commando's die in Vlissingen geland waren. Op 11 november verzamelde de Troop zich weer waarna men drie dagen later naar Engeland vertrok. Op 16 november 1944 kwamen zij in Eastbourne aan. Eén korporaal, J.W. Bothe, bleef nog geruime tijd in Zeeland als gids voor de Engelsen. De sterkte van no 2 (Dutch) Troop was na terugkeer uit Nederland teruggebracht tot 2 officieren en 17 onderofficieren en korporaals.

Commando's uit bevrijd Zuid-Nederland

Begin oktober 1944 werd door kapitein Linzel de wens geuit no 2 (Dutch) Troop aan te vullen. De Minister van Oorlog gaf daarop toestemming in bevrijd Zuid-Nederland 80 man te rekruteren. Op 7 november vertrok de 1e luitenant M.J. Knottenbelt uit Engeland - waar hij genezen was van zijn verwondingen die hij bij Arnhem had opgelopen - om deze 80 man in Limburg te halen. Het bleek echter dat er nog geen voldoende mannen waren aangeworven, waarop luitenant Knottenbelt zelf vrijwilligers zocht in Limburg. De 15e november kreeg hij bericht dat zijn groep al op 17 november vanuit Oostende moest vertrekken. Het gevolg was dat een goede selectie achterwege bleef. De gezondheidstoestand van de nieuw aangeworvenen was na vier jaren bezetting niet optimaal. Tijdens de training in Achnacarry vielen mede hierdoor van de 107 vrijwilligers er 35 af. Na de commando-cursus werd de opleiding voortgezet in Eastbourne. Ook van de oude groep commando's, die op 16 november uit Nederland teruggekomen was, werd er één overgeplaatst omdat hij tijdens acties op Walcheren ongeschikt was gebleken. Op 26 april 1945 vertrok de aangevulde Troop uit Engeland naar Nederland waar zij op 30 april ingezet werd bij Made (N.B.). No 2 (Dutch) Troop was toen ingedeeld bij no 4 Commando Brigade als onderdeel van no 48 (R.M.) Commando.

Na de capitulatie van Duitsland op 5 mei 1945 waren de Nederlandse commando's gedurende de maand juni in Winterswijk gelegerd. Op 28 juni nam de Troop deel aan de bevrijdingsparade in Amsterdam. Van begin juli tot begin augustus deed een deel van no 2 (Dutch) Troop dienst als bewakers van het Interneringskamp no 91 in Recklinghausen in Duitsland. Daarna volgde op 4 augustus overplaatsing naar Den Haag.

De sterkte bedroeg toen vijf officieren en 87 onderofficieren, korporaals en soldaten waarvan er 32 waren gelegerd in Nederland. De anderen waren in Engeland waar ze cursussen volgden, wachtten op demobilisatie, terug waren gekomen uit gevangenschap of herstellende van verwondingen. Ook waren verschillende commando's inmiddels naar Colombo vertrokken als versterking van het daar nog altijd gelegerde Korps Insulinde.

In oktober 1945 werd no 2 (Dutch) Troop van no 10 (I.A.) Commando opgeheven. Een verzoek tot oprichting van een commandoschool was al eerder op 7 juni door de toenmalige Minister van Oorlog Prof.Dr. J.E. de Quay afgewezen. Wel werd in oktober het 6e Koninklijk Nederlands Instructie Depôt opgericht (de stormschool Bloemendaal) met als eerste commandant res. kapitein J.H.A.K. Gualtherie van Wessel. Hierbij werden verschillende oud-commando's als instructeurs ingedeeld.

In 1950 ontstond uit de stormschool Bloemendaal het huidige Korps Commandotroepen dat de traditie van no 2 (Dutch) Troop van no 10 (I.A.) Commando tot op heden voortzet.

Kleding en uitrusting van no 2 (Dutch) Troop van no 10 (I.A.) Commando

In het algemeen kan gesteld worden dat de Nederlandse commando's volgens Engelse voorschriften gekleed en uitgerust waren. Iedere nationaliteit bij no 10 (I.A.) Commando mocht echter zijn eigen toevoegingen aanbrengen. Het gevolg was dat dit Commando de meest uiteenlopende emblemen droeg. De Nederlandse commando's namen zoveel mogelijk de emblemen van de "*Prinses Irene*" brigade over. De draagwijze was echter veelal anders: De uniform was als volgt samengesteld.

1. Hoofdbedekkingen

Alle rangen droegen de Engelse groene baret. Hierop was aan de linker voorzijde op een zwarte ondergrond een metalen Nederlandse leeuw aangebracht zoals voorgeschreven voor de "*Prinses Irene*" brigade. Tijdens veldoefeningen droeg men een tot muts gevouwen das (cap comforter). Hoewel niet toegestaan droegen enkelen hierop een metalen leeuw zoals op de baret. Gedurende de inzet in India was de Troop uitgerust met een Engelse tropenhoed. Om de bol was een 2 cm groene rand. Op de linkerzijde zat het Combined Operations embleem en aan de voorzijde een metalen leeuw. Een stalen helm van Engels model was wel verstrekt maar werd weinig gedragen. Ook tijdens acties droegen de commando's de groene baret. In plaats van een leeuw droegen enkele commando's die bij de 1e Britse Airborne divisie gedetacheerd waren de baretgesp van de Kings' Own Scottish Borderers. De commando's die in Noord-Nederland gedropt zijn hadden daarentegen het Engelse parachutisten embleem op de groene baret.

2. Uniformen

Als uitgaanstenuue had men de Engelse service dress, als gevechtstenuue de battle dress. Tijdens veldoefeningen werden ook werkpakken gedragen. Twee kledingstukken die tijdens veldoefeningen graag gebruikt werden waren een jersey pull-over en een leren vest. Na oktober 1944 werd de Troop uitgerust met een camouflagejak zoals ook de parachutisten droegen.

Tijdens zijn verblijf in India droeg de Troop tropenuniformen. Hierbij waren alle combinaties toegestaan. Bijvoorbeeld de volgende samenstellingen: een tropenhoed met overhemd, korte broek en koppel of: een baret met overhemd, lange broek en koppel of: een tropenhoed met kaki tuniek en een groene lange broek.

3. Schoeisel

Iedereen kreeg Engelse commandoschoenen (S V boots), alleen aan grote maten was gebrek. Het kwam dan ook voor dat alleen de speciale rubber zolen verstrekt werden die dan onder de normale legerschoenen gezet werden. Bij deze schoenen werden enkelstukken gedragen. In India droeg men ook beenwindsels.

4. Distinctieven

Direct onder de schoudernaad werd een naambandje gedragen met de tekst "*NO 10 COMMANDO*" in rode letters op een zwarte ondergrond. Er bestaan twee uitvoeringen, een gedrukte en een geborduurde.

Op de linker mouw kwam onder het naambandje een Nederlandse leeuw met het opschrift "*NEDERLAND*".

Daaronder op beide mouwen werd het Combined Operations embleem gedragen. Dit embleem was een anker met daardoor een Thompson machinepistool en een vliegende adelaar in rood uitgevoerd op een zwarte ondergrond. Hiervan bestaan drie

uitvoeringen: een gedrukte en een geborduurde op een schildvormige ondergrond en een geborduurde op een ronde ondergrond. Deze uitvoeringen zijn gelijktijdig gedragen maar na november 1944 werd alleen de ronde uitvoering toegestaan. Het machinepistool en de adelaar zijn altijd naar voren gericht.

Onder het Combined Operations embleem werden door de sergeanten en korporaals de rangonderscheidingstekens gedragen. Door de grootte en hoeveelheid der emblemen moesten sergeanten de gedrukte uitvoering kleiner maken.

Dit embleem werd vanaf 24 maart 1945 vervangen door het embleem van No 4 Commando brigade, een rode commandodolk op een zwarte ondergrond. Verstrekt werd een gedrukte uitvoering terwijl men voor 35 pence een geborduurde kon kopen. De Nederlandse commando's die uit Canada afkomstig waren droegen een oranje maple leaf, die uit Zuid-Afrika een oranje springbok op de rechter bovenarm direct onder het naambandje, dit in tegenstelling tot de "*Prinses Irene*" brigade, waar op de linkerarm nog plaats was:

De sportinstructeur (sergeant V.C. Kokhuis) droeg op de rechter bovenarm het Engelse physical training embleem. Commando's die een parachutisten opleiding gevolgd hadden droegen boven de linker borstzak een parachutisten wing. De deelnemers aan de Amerikaanse luchtlandingen in Nederland hadden boven de linkerborstzak het Amerikaanse zweefvliegtuig embleem. De twee man echter die per parachute geland waren droegen een Amerikaans parachutisten embleem. Op de tropenuniform werd alleen een Nederlandse leeuw gedragen. De vorm van deze oranje leeuw op een kaki ondergrond is nogal slecht uitgevoerd. Het feit dat deze emblemen in India aangemaakt moesten worden zal hier niet vreemd aan zijn. Ook werd om de linkerschouder door alle rangen een oranje koord gedragen, ter onderscheiding van de Engelse commando's die een groen koord droegen. Bij de korte broek werden lange kaki kousen gedragen met oranje kouskwasten. Ook deze zijn in India aangekocht.

5. *Uitrusting*

De voorgeschreven uitrusting tijdens velddienst bestond uit: koppel met twee patroontassen en kruisriemen, gasmasker, opgerolde anti-gas cape, pioniersschop, veldfles, gevechtstas met daarin messtin, bestek, pullover, sokken en grondzeil. Bij het marstenuue werd een grote rugzak extra meegevoerd. In de praktijk bestond het velddienst-tenuue meestal alleen uit een koppel met twee patroontassen en kruisriemen. Iedere commando was verder uitgerust met een "*toggle rope*", een dik touw van 2 meter lengte met aan het ene eind een oog en aan het andere een dwarshoutje. Oorspronkelijk droeg men dit tweemaal rond het middel gewonden, later over de beide schouders. Aan de buitenzijde van het linker bovenbeen werd een speciale dolk gedragen. De leren schede was aan de broek vastgenaaid en extra vastgezet met twee bandjes die daartoe onderaan van de broekspijp afgesneden werden. Verder was de troep in het bezit van verrekijkers, kompassen, kaartentassen en enkele speciale draagstellen voor zware lasten.

Voor de verbindingen werd gebruik gemaakt van de radio zendontvanger WS 38 MK 11.

6. *Bewapening*

De standaardbewapening voor de Nederlandse commando's was oorspronkelijk het geweer Lee Enfield no 1. Na november 1944 werd het Lee Enfield geweer no 4 verstrekt. Ongeveer tien man waren uitgerust met het Thompson machinepistool model 1928A1.

Iedere subsectie bezat een Bren-gun als lichte mitrailleur terwijl de staf-sectie behalve een Bren-gun ook enkele 2 inch mortieren had. Voor anti-tank bestrijding beschikte de Troop over het 55 inch boys anti-tank geweer (K-gun) en de PIAT. Beide wapens zijn echter nooit tijdens actie meegevoerd, evenmin als de Bren-gun en de mortieren. De officieren, het verbindingspersoneel, de Bren- en mortierschutters en enkele anderen waren bewapend met een Colt 45 revolver. In India kreeg iedere commando een kapmes verstrekt.

De Nederlandse commando's die in september 1944 bij de 82e en 101e Amerikaanse Airborne divisie dienst gedaan hebben waren geheel Amerikaans uitgerust en bewapend. Ze droegen ook de Amerikaanse emblemen. Van hun oorspronkelijke (Engelse) uitrusting bleef alleen de dolk over.

W. Boersma

Voor de totstandkoming van dit artikel is gebruik gemaakt van de volgende bronnen:

- Mr. G.A. Bontekoe* *Drentse kroniek van het bevrijdings- jaar. Assen, 1947.*
- L. Heaps* *Escape from Arnhem. Toronto, 1945.*
- H.A. van Lith* *De bevrijding van Walcheren. Middelburg, 1970.*
- V. E. Nierstrasz* *De geschiedenis van de Nederlandse commandotroep en het Korps Insulinde tijdens de Tweede Wereldoorlog. Den Haag, 1959.*
- G. J. van Ojen* *De binnenlandse strijdkrachten. Den Haag, 1972.*
- S. Schoon* *De knokploeg Noord-Drente. Assen, 1970.*
- Hilary St. George Saunders* *The green beret. London, 1949.*
- W. van der Veer* *Onder de vlag der commando's. Amsterdam, 1949.*
- R. P. P. Westerling* *Mijn memoires. Amsterdam, 1952.*
- Verslag van de enquetecommissie regeringsbeleid 1940-1945, deel 4a-b. Den Haag, 1949.*
- Current reports from overseas no. 80.*
- No. 1 t/m 10 van het weekblad voor no 2 (Dutch) Troop in Port Madoc van 23 oktober 1942 t/m 31 december 1942 onder redactie van J. Gerzon en G. H. Joan-Bendien.*
- "The Bullsheet", onregelmatig verschenen publicatie van no 2 (Dutch) Troop in India.*
- "Vrij Nederland", Londense uitgave 23 april 1943; oktober 1984.*
- "Nieuwe Winterswijkse courant ", juni 1945.*
- Persbundel Legervoortlichtingsdienst A.0.44 d. d. 27 februari 1967.*
- Archief van: Koninklijke brigade "Prinses Irene". Bevelhebber Nederlandse Strijdkrachten. Inspecteur Nederlandse troepen in Enge land. Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie. Korps Commandotroepen Gemeente Westerschouwen.*
- Fotoarchief A. M. T. Italiaander.*
- Gegevens verkregen van personeel dat bij no 2 (Dutch) Troop is ingedeeld geweest.*